

SJØMANNSPENSJON

60 - 67 år

Pensjonstrygden for sjømenn

Revidert utgave november 2003

FØREORD

Denne brosjyren er meint for deg som har tent opp pensjonsgjevande fartstid i Pensjonstrygda for sjømenn, og som ønskjer informasjon om sjømannspensjon.

I brosjyren finner du m.a. opplysningar om

- kva personar og skip som kjem inn under pensjonstrygda
- kva ytingar vi gjev
- vilkår for ytingane
- korleis vi reknar ut ytingane
- korleis du set fram krav om yting.

Elles har vi særskilde rundskriv om

- utrekning av sjømannspensjon
- pensjonstillegg
- tilbakebetaling av avgift.

Rundskriv og fleire opplysningar om sjømannspensjon kan du få

- på kontoret vårt i Københavngata 10 i Oslo
- på telefon 22 35 89 00
- ved å skriva brev til oss med adresse Postboks 8143 Dep, N-0033 OSLO
- ved å senda oss ein faks på nr. 22 37 12 90
- ved å senda oss e-post til post@pts.no
- på heimesidene våre på Internett www.pts.no. Her finn du òg ein kalkulator som kan rekna ut sjømannspensjonen eller tilbakebetalingssummen du eventuelt har rett til.

Vi ser gjerne at du gjev oss tilbakemelding via Internett eller på annan måte om denne brosjyren og verksemda vår elles, slik at vi får impulsar til å yta sjøfolk ein stadig betre service.

Ove Vasbotten
direktør

Oslo, november 2001

Innhald	Side
1. Kort oversikt over pensjonsordninga	4
2. Kva er sjømannspensjon?	5
2.1 Alderspensjon	5
2.2 Eingongsutbetaling/tilbakebetaling av pensjonsavgift	5
3. Kva omfattar pensjonstrygda?	5
3.1 Generelt	5
3.2 Personar som kjem inn under pensjonstrygda	6
3.3 Farty som kjem inn under trygda	6
3.3.1. Generelt	6
3.3.2. <i>Særreglar for fiske- og fangstfarty</i>	7
3.3.3. <i>Særreglar for borefarty</i>	7
3.3.4. <i>Arbeidstakarar på utanlandske skip</i>	7
3.3.5. <i>Friviljug medlemskap på utanlandske skip</i>	7
3.4 Tidsrom der arbeidstakaren kjem inn under trygda	8
4. Pensjonsgjevande fartstid	8
4.1 Generelt	8
4.2 Hovudregel	8
4.3 Andre periodar som er pensjonsgjevande	8
4.3.1. <i>Teneste på kvalfangst</i>	9
4.3.2. <i>Teneste på skip i Forsvaret</i>	9
4.3.3. <i>Ferie- og fridagar</i>	9
4.3.4. <i>Sjukdom eller uførleik</i>	9
4.4 Tidsrom som ikkje er pensjonsgjevande	9
4.5 Korleis vi reknar ut fartstida	9
4.5.1. <i>Generelt</i>	9
4.5.2. <i>Særreglar for arbeidstakarar på redningsskøyter og på kvalfangst</i>	9
4.6 Register over fartstid	9
5. Sjømannspensjon	10
5.1 Pensjonsalderen	10
5.2 Krav om å ha slutta i sjøtenesta	10
5.3 Minstekrav til fartstid	10
5.3.1. <i>Hovudregel</i>	10
5.3.2. <i>Medrekning av anna tenestetid</i>	10
5.3.3. <i>Arbeidstakarar som ikkje har lang nok fartstid for å ha rett til pensjo.</i>	11
5.4 Ordinær sjømannspensjon mellom fylte 60 og 67 år	11
5.4.1. <i>Generelt</i>	11
5.4.2. <i>Barnetillegg</i>	12
5.4.3. <i>Pensjonstillegg</i>	12

5.5	Redusert sjømannspensjon mellom fylte 55 og 67 år	12
5.6	Igangsetjing av sjømannspensjon	13
5.7	Tilhøvet til opptening i folketrygda	13
5.8	Tilhøvet til dagpengar under arbeidsløyse	13
6.	Sjømannspensjonar under avvikling	13
6.1	Sjømannspensjon ved uførleik m.m.	13
6.2	Sjømannspensjon etter fylte 67 år	13
6.3	Enkjepensjon	14
7.	Rett til fleire pensjonsytingar	14
8.	Tilbakebetaling av avgift	14
8.1	Vilkår for tilbakebetaling av avgift	14
8.2	Utrekning av tilbakebetalingssummen	15
8.3	Krav om tilbakebetaling	15
9.	Korleis du set fram krav om ytingar	15
9.1	Generelt	15
9.2	Kravblankettar	15
9.3	Hjelp til utfylling	16
9.4	Dokumentasjon for kravet	16
9.5	Innsending av kravet	16
10.	Korleis vi behandlar kravet	16
11.	Utbetaling av ytingar	17
12.	Anke	17

1. Kort oversikt over pensjonsordninga

Pensjonstrygda for sjømenn er ei offentlig og pliktig tenestepensjonsordning etablert ved lov av 3. desember 1948. Lova har vorte endra fleire gonger opp gjennom åra og er samkøyrd med pensjonssystemet i folketrygda.

Hovudføremålet med pensjonsordninga er å yta sjømannspensjon mellom fylte 60 og 67 år til den som har tent opp minst 150 pensjonsgjevande fartsmånader. Pensjonen kan ytast for maksimalt 360 fartsmånader. Dersom det ikkje er opptent mange nok fartsmånader for rett til pensjon, kan det på visse vilkår utbetalast ein eingongssum. Pensjon eller eingongssum kan ikkje ytast dersom pensjonisten samstundes har full pensjon frå folketrygda som ufør eller frå avtalefesta pensjonsordning (AFP). For å ha rett til ytingar frå fylte 60 år er det eit krav at sjømannen har slutta i tenesta til sjøs. Dette kravet gjeld ikkje etter fylte 62 år. Pensjon (utanom det nye pensjonstillegget) kan ytast uavhengig av arbeidsinntekt i land.

For nærare detaljar om reglane viser vi til vedkomande avsnitt i brosjyren.

Sidan pensjonstrygda for sjømenn har vorte tilpassa til folketrygda, kan det ikkje lenger ytast sjømannspensjon etter fylte 67 år eller til uføre sjømenn. Pensjonstrygda yter heller ikkje attlevandepensjon i nye pensjonstilfelle. I desse tilfella vil sjømenn og dei som lever att etter dei, i staden ha rett til pensjon etter dei generelle føresegnene som gjeld i folketrygda. Trygdekontora kan gje nærare opplysningar.

Trygda får dekt utgiftene sine med pensjonsavgifter frå arbeidstakarar og reiarlag, med tilskot frå staten og med tilskot frå eigne fond.

Trygda er garantert av staten.

Pensjonsordninga har administrasjonen sin i Oslo. Det er dei lokale trygdekontora som betaler ut sjømannspensjonane.

Trygda står under leiing av eit styre på fem medlemmer som er oppnemnde av Sosial- og helsedepartementet. To medlemmer representerer sjømannsorganisasjonane og to reiarneringa. Den femte medlemen er styreleiar.

Sosial- og helsedepartementet fører tilsyn med verksemda til trygda. Rekneskapen blir revidert av Riksrevisjonen.

2. Kva er sjømannspensjon?

2.1 Alderspensjon

Hovudoppgåva for pensjonstrygda er å yta **alderspensjon** frå den lågare pensjonsalderen for sjømenn, 60 år, inntil

- pensjonisten når pensjonsalderen i folketrygda, 67 år
- pensjonisten får utbetalt uførepensjon, førebels uførestønad, rehabiliteringspengar eller attføringspengar frå folketrygda for heil uførleik
- pensjonisten får utbetalt full avtalefesta pensjon (AFP).

På visse vilkår kan alderspensjonen ytast frå fylte 55 år mot reduksjon av den løpande ytinga; sjå pkt. 5.5.

Til alderspensjonen kan det i visse tilfelle ytast barnetillegg og eit særskilt inntektsprøvt pensjonstillegg; sjå pkt. 5.4.2 og 5.4.3.

Sjømannen må ha tent opp minst 150 pensjonsgjevande farts månader for å ha rett til alderspensjon. Det finst unntak; sjå pkt 5.3.2. Merk at pensjonsalderen kan vera høgare enn 60 år dersom sjøtenesta tok til etter 31. desember 1968 og sjømannen har tent opp mindre enn 120 månaders fartstid etter fylte 40 år; sjå pkt. 5.1. Elles er det eit vilkår for å ha rett til pensjon før fylte 62 år at ein har slutta i tenesta til sjøs; sjå pkt. 5.2.

2.2 Eingongsutbetaling/tilbakebetaling av pensjonsavgift

Ein sjømann som ikkje har lang nok fartstid for å ha rett til pensjon, men som har tent opp mellom 36 og 149 månader pensjonsgjevande fartstid, kan på visse vilkår ha rett til ei eingongsutbetaling/ tilbakebetaling av pensjonsavgift ved oppnådd pensjonsalder; sjå pkt 8.

For å ha rett til tilbakebetaling er det eit krav at det er innbetalt pensjonsavgift for minst 36 månader, og at sjømannen ikkje har fylt 67 år. Det gjeld avgrensingar dersom det ved oppnådd pensjonsalder er gjeve ytingar frå folketrygda som uførepensjon eller avtalefesta pensjon (AFP) utrekna etter regelverket i folketrygda.

3. Kva omfattar pensjonstrygda?

3.1 Generelt

I dette hovudavsnittet gjer vi greie for kva pensjonstrygda omfattar, dvs. *gjeldande* føresegner om plikt til å betala pensjonsavgift og rett til opptening av pensjonsgjevande fartstid. I neste hovudavsnittet tek vi òg med *andre* føresegner om pensjonsgjevande fartstid.

3.2 Personar som kjem inn under pensjonstrygda

Pensjonstrygda omfattar

- norske statsborgarar
- statsborgarar frå andre EØS-land (frå 1.1.1994: Austerrike, Belgia, Danmark, Finland, Frankrike, Hellas, Irland, Island, Italia, Luxembourg, Nederland, Portugal, Spania, Storbritannia, Sverige og Tyskland; frå 1.5.1995 også Liechtenstein); personar som er fødte på Grønland og Færøyane, er danske statsborgarar og kjem inn under trygda på same måte som danskar
- andre personar som har fast bustad i Noreg og er meldte til folkeregisteret som er arbeidstakarar på skip som kjem inn under trygda.

Som arbeidstakarar reknar vi

- tilsette om bord som skal følgja skipet i fart, medrekna arbeidstakarar som ikkje har noko med sjølve drifta av skipet å gjera, til dømes lugar- og restaurasjonspersonale; dette gjeld utan omsyn til om dei er tilsette av reiarlaget eller av ein annan arbeidsgjevar, til dømes ein sjølvstendig restauratør
- reiar og partreiar i full stilling om bord når ein arbeidstakar i ei slik stilling ville ha kome inn under trygda
- restauratør om bord som driv verksemd for eiga rekning.

Utanfor pensjonstrygda står

- arbeidstakarar som på grunn av stillinga om bord er medlemmer av Statens pensjonskasse eller av ei kommunal eller fylkeskommunal pensjonskasse
- frå 1.1.1994 personar som er tilsette i hotell- og restaurantverksemd på turistskip som er registrerte i NIS
- fiskarar; sjå nedanfor i pkt. 3.3.2 om særreglar for fiske- og fangstfarty
- visse grupper av arbeidstakarar som ikkje høyrer til mannskapet og der det er gjort særskilt vedtak om unntak; dette gjeld såleis for croupierar, musikarar, legar, flygarar, flymekanikarar og reparatørar som er tilsette og lønte av eit handverksfirma, skipsverft o.l.
- statsborgarar frå andre EØS-land som etter artikkel 14 nr. 1-4 i EØS-forordninga kjem inn under lovgjevinga i eit anna EØS-land.

3.3 Farty som kjem inn under pensjonstrygda

3.3.1. Generelt

Inn under pensjonstrygda høyrer

- alle skip, fiske- og fangstfarty, borefarty og andre flyttbare innretningar i sjøen som har eige framdriftsmiddel eller utstyr for boring etter undersjøiske naturførekomstar, og som er innførte i eit norsk skipsregister (NOR eller NIS) med minst 100 bruttotonn

- norske skip under 100 bruttotonn dersom reiarlaget samstundes disponerer større norske skip og arbeidstakarane er fast tilsette i reiarlaget med rett og plikt til å yte teneste på alle skipa til reiarlaget
- redningsskøyter som høyrer til Norsk Selskab til Skibbrudnes Redning.

Utanfor pensjonstrygda står

- skip som i hovudsaka går i fart på norske innsjøar og elvar
- skip som høyrer til Forsvaret
- visse skip under 200 bruttotonn og skip i ferje- eller hamnetrafikk o.a. der det er gjort særskilt vedtak om unntak.

3.3.2. Særreglar for fiske- og fangstfarty

På fiske- og fangstfarty over 100 bruttotonn omfattar pensjonstrygda arbeidstakarar som er tilsette i stilling om bord som skipsfører, styrmann, bestmann, maskinist, maskin-assistent, fyrbøtar (motormann), lempar, smørjar, maskingut, stuert, kokk eller hjelpegut. Arbeidstakarane kjem inn under trygda utan omsyn til lønsform (hyre og/eller lott).

Fiskarar kjem ikkje inn under pensjonstrygda. Dersom fartyet blir sett inn i ein annan fart enn fiske og fangst når fangsten er levert, omfattar trygda alle som har arbeid om bord i det tidsrommet fartyet går i slik fart.

3.3.3. Særreglar for borefarty

På borefarty (boreskip og rørlege boreplattformer for boring etter undersjøiske naturførekomstar) omfattar pensjonstrygda arbeidstakarar som er tilsette i stilling om bord av den som eig eller disponerer borefartyet, av boreentreprenørar eller av underentreprenørane deira – medrekna cateringselskap. Den tilsette er trygda utan omsyn til om boringa går føre seg på norsk eller utanlandsk kontinentalsokkel.

Ein arbeidstakar som er tilsett hos operatøren for feltet eller av ein av underentreprenørane til vedkomande, kjem *ikkje* inn under trygda.

3.3.4. Arbeidstakarar på utanlandske skip

Ein arbeidstakar på eit skip som står i eit utanlandsk skipsregister, kjem pliktig inn under pensjonstrygda dersom vedkomande er busett i Noreg og arbeider for ein norsk arbeidsgjevar som pliktar å svara arbeidsgjevaravgift til folketrygda.

Denne føresegna gjeld ikkje personar som er busette utanfor Noreg, jamvel om dei er norske eller borgarar av andre EØS-land.

3.3.5. Friviljug medlemskap på utanlandske skip

Ein *norsk* arbeidstakar i teneste på eit utanlandsk farty som ikkje pliktig kjem inn under trygda etter føresegnene ovanfor, til dømes fordi vedkomande er busett i utlandet eller har utanlandsk arbeidsgjevar, kan koma inn under ei ordning med individuell friviljug pensjonstrygd etter nærare fastsette reglar. Det er ein føresetnad at vedkomande arbeidstakar er oppteken i folketrygda etter dei særreglane som gjeld for friviljug fol-

ketrygd. Søknad om å koma inn under ordninga med individuell friviljug pensjonstrygd skal sendast til Pensjonstrygda.

3.4 Tidsrom der arbeidstakaren kjem inn under pensjonstrygda

Arbeidstakaren kjem inn under trygda så lenge tilsetjingstilhøvet om bord står ved lag, og dessutan i dei periodane før eller etter dette når vedkomande får utbetalt hyre, feriegodtgjersle og fritidskompensasjon etter avtale eller lov inntil 12 månader om gongen. Dette gjeld òg under reise til fartyet og den tida tenestetilhøvet står ved lag medan fartyet ligg i opplag, ved verkstad eller til utrusting. Det same kan gjelda i tilfelle der arbeidstakaren har kortvarig teneste på eit skip som ikkje kjem inn under trygda, eller på eit reiarlagskontor. Føresetnaden er at arbeidstakaren innan kort tid skal venda tilbake til ordinær pensjonsgjevande teneste, og at det blir betalt pensjonsavgift.

Arbeidstakaren kjem òg inn under trygda i periodar der vedkomande får utbetalt sjukepengar og liknande ytingar frå folketrygda for sjukdom o.a. som har råka vedkomande i pensjonsgjevande teneste.

4. Pensjonsgjevande fartstid

4.1 Generelt

Retten til sjømannspensjon eller tilbakebetaling av pensjonsavgift og storleiken på desse ytingane er avhengig av kor mange *pensjonsgjevande fartsmånader* sjømannen har tent opp. Hovudregelen er at det må vera betalt pensjonsavgift for den tida som kan godskrivas som pensjonsgjevande, men det gjeld visse unntak.

4.2 Hovudregel

Som pensjonsgjevande fartstid reknar vi fyrst og fremst trygdepliktig teneste på skip som kjem inn under trygda, *og som det er betalt avgift for; sjå pkt. 3.* Plikta til å betala avgift til pensjonstrygda vart innført frå 1.7.49.

4.3 Andre periodar som er pensjonsgjevande

4.3.1. Teneste på kvalfangst

Teneste på alle norske kvalfangstekspedisjonar og kvalfangststasjonar er pensjonsgjevande inntil sesongen 1970-71. Det same gjeld for teneste på ei rekkje *utanlandske* kvalfangstekspedisjonar og kvalfangststasjonar.

4.3.2. Teneste på skip i Forsvaret

Teneste på krigsskip før 1.12.1963 blir rekna som pensjonsgjevande fartstid dersom du ikkje var medlem av Statens pensjonskasse.

4.3.3. Ferie- og fridagar

Frå 1.10.75 vart det innført plikt til å betala pensjonsavgift også for ferie- og fridagar. Tidlegare opptente ferie- og fridagar som det ikkje er betalt avgift for, blir òg rekna som pensjonsgjevande fartstid, med eit prosenttillegg på den effektive fartstida.

4.3.4. Sjukdom eller uførleik

Frå 1.1.1986 vart det innført plikt til å betala avgift for sjukeperiodar som sjømann. Tidlegare periodar som det ikkje er betalt avgift for, blir òg rekna som pensjonsgjevande fartstid dersom sjømannen vart sjuk eller skadd i pensjonsgjevande teneste. Det same gjeld for sjukehusbehandling for sjukdom som vedkomande fekk i pensjonsgjevande teneste.

4.4 Tidsrom som ikkje er pensjonsgjevande

Maritim skulegang blir *ikkje* rekna som pensjonsgjevande tid. Det same gjeld for militær eller sivil *vernepliktsteneste*. Gjorde du vernepliktsteneste før 1981, kan denne tenesta likevel reknast med for å fylla minstekravet for rett til pensjon, dersom avteninga tok til innan seks månader etter at det pensjonsgjevande tidsrommet eller den maritime skulegangen var avslutta; sjå pkt. 5.3.2 nedanfor.

4.5 Korleis vi reknar ut fartstida

4.5.1. Generelt

Fartstida blir utrekna i pensjonsgjevande månader på denne måten:

Teneste i *meir* enn 15 dagar i ein kalendermånad blir rekna som ein heil pensjonsgjevande månad. Teneste i 15 dagar eller *mindre* i ein kalendermånad blir rekna som ein halv pensjonsgjevande månad. Pensjonsgjevande tidsrom utanom tenesta om bord (ferie, fritid osv.) legg vi saman med den føregåande fartsperioden og rekna dei ut på same måte som den.

4.5.2. Særreglar for arbeidstakarar på redningsskøyter og på kvalfangst

For arbeidstakarar på redningsskøyter reknar vi kvar fartsmonat etter 1.7.1951, men før 1.7.1975, som 1 ½ pensjonsgjevande månad. Du kan likevel ikkje få godkjent meir enn 12 pensjonsgjevande månader i året.

Tilsvarende særreglar gjeld for arbeidstakarar i pensjonsgjevande teneste på kvalfangst utanfor riket etter 1.7.1951.

4.6 Register over fartstid

Pensjonstrygda har eit fullstendig medlemsregister frå og med 1989 basert på innbetalt avgift frå reiarlaga. Pensjonstrygda har dessutan tilgang til det tidlegare sentrale sjømannsregistret som vart etablert av Direktoratet for sjømenn, som no er nedlagt. Dette registret inneheld opplysningar om fartstid frå om lag 1949 til og med 1988. Registret finst òg i Riksarkivet. Utskrifter over fartstid frå desse registra kan ein få ved å venda seg til Pensjonstrygda.

Merk at det sentrale sjømannsregistret kan innehalda opplysningar om fartstid som ikkje er pensjonsgjevande. Dessutan er opplysningane om fartstid på fiske- og fangstfarty før 1968 mangelfulle. Det same gjeld for eventuell sjuketid som sjømann i åra 1971-1978.

5. Sjømannspensjon

5.1 Pensjonsalderen

Pensjonsalderen er som hovudregel 60 år. Han er høgare dersom tenesta tok til etter 31. desember 1968 og sjømannen har tent opp mindre enn 120 fartsmånader etter fylte 40 år. Pensjonsalderen blir då heva med éin månad for kvar tomånadersbolk som manglar på 120 fartsmånader. Pensjonsalderen er etter denne føresegna maksimalt 65 år.

Døme: Sjømannen byrja til sjøs 20 år gammal i 1970, fylte 40 år i 1990 og slutta til sjøs for godt i 1995. Han har tent opp i alt 300 fartsmånader, og 60 av dei etter fylte 40 år. Pensjonsalderen blir då heva med 30 månader ut frå reknestykket (120 månader – 60 månader) : 2, og han får pensjon frå fylte 62 ½ år.

5.2 Krav om å ha slutta i sjøtenesta

Det er eit vilkår for å få sjømannspensjon før fylte 62 år at du har slutta å tena opp pensjonsgjevande fartstid og ikkje har tilsvarande teneste på utanlandske skip. Dette inneber at tilsetjingstilhøvet må vera avslutta, og at arbeidstakaren ikkje lenger får utbetalt hyre (medrekna feriepengar og fritidskompensasjon) eller sjukepengar frå folketrygda for sjukdom vedkomande fekk i eit pensjonsgjevande tidsrom. Frå fylte 62 år gjeld ingen slike avgrensingar i retten til å få sjømannspensjon. Pensjonstrygda har laga ei eiga orientering om retten til å ta kortvarige vikariat før fylte 62 år utan at sjømannspensjonen stoggar.

Arbeidsinntekt i land påverkar ikkje retten til sjømannspensjon, men kan ha verknad for retten til pensjonstillegg; sjå pkt. 5.4.3.

5.3 Minstekrav til fartstid

5.3.1. Hovudregel

For å ha rett til sjømannspensjon må du normalt ha tent opp minst 150 pensjonsgjevande fartsmånader.

5.3.2. Medrekning av anna tenestetid

For å nå opp i minstekravet på 150 månader kan ein rekna med

- opptente premieveker i Pensjonstrygda for fiskarar dersom det er opptent minst 12 pensjonsgjevande fartsmånader i Pensjonstrygda for sjømenn
- tenestetid i ei anna offentleg tenestepensjonsordning (til dømes Statens pensjonskasse) så langt det gjeld oppteningstid på skip; tenestetid kan berre leggjast saman på denne måten når pensjonssøkjaren har nådd den fastsette pensjonsalderen i den andre ordninga eller får utbetalt alderspensjon derifrå frå eit tidlegare tidspunkt
- vernepliktsteneste som er avslutta før 1981, dersom avteninga tok til innan seks månader etter at det pensjonsgjevande tidsrommet eller den maritime skulegangen var avslutta

- teneste på skip frå andre EØS-land etter føresegnene i EØS-avtalen; dersom det ligg føre opplysningar om tenestetid på skip frå eit anna EØS-land, set pensjonstrygda fram krav om eventuell yting frå vedkomande land.

Tenestetid som nemnd ovanfor kan berre reknast med for å fylla minstekravet, men tel ikkje med ved sjølve utrekninga av pensjonssummen.

Døme:

1. Mindre enn 150 månader

	100 pensjonsgjevande fartsmånader
+	18 månader vernepliktig militærteneste
+	12 månader i Pensjonstrygda for fiskarar
=	130 månader , som ikkje gjev rett til sjømannspensjon, men tilbakebetaling av avgift for 100 månader

2. Over 150 månader

	100 pensjonsgjevande fartsmånader
+	18 månader vernepliktig militærteneste
+	12 månader i Pensjonstrygda for fiskarar
+	30 månader på skip frå andre EØS-land
=	160 månader , som gjev rett til sjømannspensjon for 100 månader

5.3.3. Arbeidstakar som ikkje har lang nok fartstid for å ha rett til pensjon

Dersom du ikkje har lang nok fartstid for å ha rett til sjømannspensjon, men har betalt inn pensjonsavgift for minst 36 fartsmånader, kan du på visse vilkår i staden ha rett til tilbakebetaling av pensjonsavgift som ein eingongssum; sjå nedanfor under pkt 8.

5.4 Ordinær sjømannspensjon mellom fylte 60 og 67 år

5.4.1 Generelt

Sjømannspensjon blir til vanleg utbetalt mellom fylte 60 og 67 år. Som det går fram ovanfor, kan retten ta til å gjelda noko seinare enn frå fylte 60 år dersom tenesta til sjøs ikkje er avslutta. Det same gjeld dersom føresegna om høgare pensjonsalder er aktuell. Sjømannspensjonen stoggar ved fylte 67 år eller frå det tidspunktet sjømannen får utbetalt 100 prosent uførepensjon, førebels uførestønad, rehabiliteringspengar, attføringspengar eller avtalefesta pensjon (AFP) utrekna etter regelverket i folketrygda. For den som får yting som nemnd etter ein lågare pensjonsgrad, fell ein del av sjømannspensjonen bort; dette blir utrekna i høve til pensjonsgraden.

Sjømannspensjonen blir utbetalt etter satsar som er fastsette i høve til grunnbeløpet i folketrygda (G). Pensjonen blir difor automatisk regulert når grunnbeløpet blir endra, til vanleg 1. mai kvart år.

Satsane for årleg pensjon per fartsmånad i høve til G (= grunnbeløpet) er for

overordna	0,91 % av G
underordna etter 30.4.93	0,76 % av G
underordna før 1.5.93	0,65 % av G

Pensjonen blir utrekna for maksimalt 360 fartsmånader. Er det opptent lengre fartstid, blir pensjonen utrekna på grunnlag av dei månadene som gjev høgast pensjon.

Full årspensjon for 360 fartsmånader utgjer for

overordna	3,276 x G
underordna etter 30.4.93	2,736 x G
underordna før 1.5.93	2,340 x G

Vi har laga eit eige rundskriv om utrekning av sjømannspensjon med oppdaterte pensjonssatsar. Orienteringa finst òg på heimesidene våre på Internett. Her finn du òg ein kalkulator som kan rekna ut pensjonen din etter dei siste pensjonssatsane når du tastar inn den pensjonsgjevande fartstida di.

5.4.2. Barnetillegg

Dersom pensjonisten forsørgjer barn under 18 år, blir det gjeve barnetillegg med 10 prosent av sjømannspensjonen for kvart barn.

5.4.3. Pensjonstillegg

Dersom pensjonisten har tent opp minst 36 pensjonsgjevande fartsmånader i løpet av dei siste 60 månadene før vedkomande tek ut pensjonen, eller før oppnådd pensjonsalder, har han/ho rett til eit pensjonstillegg dersom den årlege arbeidsinntekta ikkje er større enn 2 G (grunnbeløpet i folketrygda).

Tillegget utgjer 23 prosent av pensjonen for personar som er fødde i åra 1934–42. Tillegget blir lågare for seinere årskull (20 prosent for 1943–45, 17 prosent for 1946–48, 14 prosent for 1949–51, 11 prosent for 1952–54, 8 prosent for 1955–59 og 5 prosent for 1960–64).

Tillegget kan *ikkje* gjevast til den som tek ut *reduisert* sjømannspensjon før fylte 60 år, jamvel om vedkomande fyller vilkåra elles.

Pensjonstrygda har laga eit eige rundskriv om reglane for pensjonstillegg.

5.5 Redusert sjømannspensjon mellom fylte 55 og 67 år

Det kan ystast sjømannspensjon tidlegast frå fylte 55 år til den som har slutta i tenesta til sjøs, dersom summen av alder og pensjonsgjevande fartstid er minst 80 år. Pensjonen blir redusert med 0,7 prosent for kvar måned vedkomande manglar på pensjonsalderen når pensjonen tek til. Denne reduksjonen er varig. Pensjonen kan i slike tilfelle ikkje gjevast for lengre tid tilbake enn tre månader før vedkomande set fram kravet.

Til redusert pensjon kan det ytast barnetillegg, men ikkje pensjonstillegg.

5.6 Igangsetjing av sjømannspensjon

Sjømannspensjonen blir sett i gang frå og med månaden *etter* at retten til pensjon tek til å gjelda. Det vil seia at den som har rett til pensjon frå oppnådd pensjonsalder 60 år, får pensjonen utbetalt med verknad frå og med månaden *etter* at vedkomande fyller 60 år. Den som held fram med tenesta til sjøs og difor har rett til pensjon frå eit seinare tidspunkt, får pensjon utbetalt frå og med månaden *etter* at oppteninga er stogga før fylte 62 år. Held vedkomande fram i sjøtenesta *etter* fylte 62 år, kan pensjonen utbetalast med verknad frå og med månaden *etter* at vedkomande fyller 62 år.

Elles gjeld det at ordinær sjømannspensjon ikkje kan gjevast for lengre tid tilbake enn tre år før den kalendermånaden då sjømannen set fram pensjonskravet. Redusert sjømannspensjon kan som nemnt ikkje gjevast for lengre tid tilbake enn tre månader før kravet blir framsett.

5.7 Tilhøvet til opptening i folketrygda

Sjømannspensjonen gjev ikkje rett til opptening av pensjonspoeng/tilleggspensjon i folketrygda frå pensjonsalderen der, 67 år. For å tena opp pensjonspoeng medan ein har sjømannspensjon, er det eit krav at ein har ei årleg brutto arbeidsinntekt som er større enn grunnbeløpet i folketrygda. Trygdekontoret kan gje nærare opplysningar.

5.8 Tilhøvet til dagpengar under arbeidsløyse

For den som er arbeidsledig/arbeidssøkjar ved oppnådd pensjonsalder, kan det løna seg å få dagpengar under arbeidsløysa i staden for sjømannspensjon, mellom anna fordi dagpengar blir rekna som pensjonsgjevande inntekt i folketrygda. Arbeidskontoret kan gje nærare opplysningar.

6. Sjømannspensjonar under avvikling

6.1 Sjømannspensjon ved uførleik m.m.

Det kan ikkje ytast sjømannspensjon til den som er eller blir innvilga 100 prosent uførepensjon, førebels uførestønad, rehabiliteringspengar eller attføringspengar frå folketrygda eller avtalefesta pensjon (AFP) med verknad frå eit tidspunkt *etter* 31.12.2000. For den som får ei yting som nemnd *etter* ein lågare pensjonsgrad, fell ein del av sjømannspensjonen bort, utrekna i høve til pensjonsgraden.

Sjømenn som blir uføre, må ta opp spørsmål om rett til ytingar frå folketrygda med trygdekontoret på staden.

6.2 Sjømannspensjon etter fylte 67 år

Det kan ikkje ytast sjømannspensjon i nye pensjonstilfelle *etter* fylte 67 år (dvs. til sjømannspensjonister som fylte/fyller 67 år *etter* 31.12.2000).

Sjømenn over 67 år må ta opp spørsmål om alderspensjon frå folketrygda med trygdekontoret på staden.

6.3 Enkjepensjon

Enkjepensjon kan ikkje ytast dersom mannen døydde etter 31.12.2000. Unntak gjeld dersom mannen var sjømannspensjonist med krigsfartstillegg.

Attlevande etter sjømenn må ta opp spørsmål om rett til yting frå folketrygda med trygdekontoret på staden.

7. Rett til fleire pensjonsytingar

Som nemnt under pkt. 6 kan det ikkje ytast sjømannspensjon til den som

- får heil uførepensjon eller liknande yting frå folketrygda før fylte 67 år
- får heil avtalefesta pensjon før fylte 67 år utrekna etter regelverket til folketrygda
- har fylt 67 år (og dermed får, eller kan få, alderspensjon frå folketrygda)

I visse andre tilfelle der det blir utbetalt pensjon frå anna hald, blir sjømannspensjon redusert etter føresegn i samordningslova. Dette gjeld såleis dersom sjømannspensjonisten får

- attlevandepensjon frå folketrygda, eller
- pensjon frå ei anna offentlig tenestepensjonsordning (til dømes frå Pensjonstrygda for fiskarar eller Statens pensjonskasse) når sjømannspensjonen er sist opptent.

Sjømannspensjonen blir ikkje redusert som følgje av at pensjonisten òg får utbetalt pensjon frå ei privat tenestepensjonsordning (til dømes frå eit forsikringsselskap eller reiarlag på grunnlag av ei kollektiv eller individuell ordning).

8. Tilbakebetaling av avgift

8.1 Vilkår for tilbakebetaling av avgift

Ein arbeidstakar har rett til å få tilbakebetalt pensjonsavgift (arbeidstakardelen) som ein eingongssum når vedkomande

- har slutta å tena opp pensjonsgjevande fartstid
- ikkje har mange nok farts månader til å få pensjon
- har betalt avgift for minst 36 pensjonsgjevande farts månader
- har nådd pensjonsalderen, og då ikkje får utbetalt uførepensjon, førebels uførestønad, rehabiliteringspengar eller attføringspengar frå folketrygda for heil uførleik eller full avtalefesta pensjon (AFP).

Retten til å krevja tilbakebetaling fell bort

- frå og med kalendermånaden etter den månaden då arbeidstakaren fyller 67 år
- når arbeidstakaren dør; arvingar/dødsbu kan såleis ikkje krevja å få tilbakebetalt pensjonsavgift som den avlidne har betalt inn.

8.2 Utrekning av tilbakebetalingssummen

Avgifta som sjømannen får betalt tilbake, blir utrekna som ein *eingongssum* som svarar til 2/3 av eitt års pensjon utrekna på grunnlag av dei pensjonsgjevande fartsmånadene vedkomande har tent opp. Den som får utbetalt mindre enn 100 prosent uførepensjon, førebels uførestønad, rehabiliteringspengar, attføringspengar eller avtalefesta pensjon, får 50 prosent av summen. Utrekninga byggjer på dei pensjonssatsane som gjeld på utbetalingstidspunktet.

Pensjonstrygda har laga ei eiga orientering om tilbakebetaling av avgift med oppdaterte pensjonssatsar som ein kan få ved å venda seg hit. Orienteringa kan du òg finna på heimesidene våre på Internett. Her finst det òg ein kalkulator som kan rekna ut tilbakebetalingssummen etter dei siste pensjonssatsane når du tastar inn den pensjonsgjevande fartstida di.

8.3 Krav om tilbakebetaling

Krav om tilbakebetaling av pensjonsavgift skal setjast fram på same måte som krav om pensjon; sjå nedanfor under pkt. 9.

9. Korleis du set fram krav om ytingar

9.1 Generelt

Ordninga med sjømannspensjon har tradisjonelt bygt på at sjømannen sjølv tek initiativ til å setja fram krav om pensjon når vedkomande fyller vilkåra for pensjon og han/ho ønskjer å få pensjonen utbetalt. Pensjonstrygda har no bygt opp ein større database over sjømenns fartstid, og vi har dermed godt grunnlag for å kontakta kvar einskild sjømann direkte og gjera vedkomande merksam på mogleg rett til sjømannspensjon eller tilbakebetaling av pensjonsavgift. Vi følgjer no ein rutine med senda ut slik informasjon med kravblankettar til alle tidlegare sjømenn som har ei viss minstefartstid og er busette i Noreg, men som ikkje har sett fram krav om pensjon/ tilbakebetaling av avgift.

9.2 Kravblankettar

Dersom du har nådd pensjonsalderen og meiner at du har rett til sjømannspensjon eller tilbakebetaling av pensjonsavgift, bed vi deg setja fram krav om dette på blankett som du kan få frå oss eller frå trygdekontora/ arbeidskontora. Kravblanketten kan òg skrivast ut frå heimesidene våre på Internett, eller du kan nytta blanketten bak i denne brosjyren.

Du treng ikkje gjera særskilt merksam på om kravet gjeld pensjon eller tilbakebetaling av avgift. Dersom du ikkje har rett til pensjon, vurderer vi om du i staden kan ha rett til tilbakebetaling av avgift.

9.3 Hjelp til utfylling

Pensjonstrygda kan hjelpe deg med å fylla ut blanketten.

Om du kjem innom til oss i Københavngata 10 i Oslo, får du snakka med ein saksbehandlar som kan gje deg personleg hjelp og rettleiing. Den vanlege opningstida vår er frå kl. 08.00 til 15.45. I perioden frå 15.5. til 14.9. er opningstida frå kl. 08.00 til 15.00. Dersom du ønskjer å avtala tid for besøket, kan du ringja telefonnummer 22 35 89 00.

Trygdekontora, arbeidsformidlinga, sjømannsorganisasjonane og norske utan-riksstasjonar kan òg hjelpe deg med å fylla ut blanketten.

9.4 Dokumentasjon for kravet

Pensjonstrygda har dei fleste opplysningar om sjømenns pensjonsgjevande fartstid. Du treng difor ikkje gje andre opplysningar enn det som gjeld for eventuell tenestetid på fiske- og fangstfarty før 1.1.1968. Det same gjeld for eventuell sjuketid som sjømann i åra 1971–1978 og for vernepliktsteneste m.m.; sjå pkt.5.3.2.

Pensjonstrygda har ingen opplysningar om eventuell teneste på skip som er registrerte i eit anna EØS-land og som kan verka inn på retten til sjømannspensjon. Det du har av dokumentasjon/opplysningar om slik teneste, bør du difor senda inn saman med kravet.

9.5 Innsending av kravet

Når kravblanketten er ferdig utfylt og underskriven, sender du han til Pensjonstrygda for sjømenn.

Etter få dagar får du tilbakemelding frå oss om når kravet kan bli ferdigbehandla.

Så framt det er råd, bør du senda inn kravblanketten tre til fem månader før du ønskjer å få pensjonen utbetalt.

10 Korleis vi behandlar kravet

Når vi behandlar kravet ditt, tek vi sikte på å gje deg personleg service og rask tilbakemelding. Vi ønskjer å vera tilgjengelege for deg om du har spørsmål eller treng tilleggsopplysningar.

Dersom vi treng nærare opplysningar, tek vi kontakt med deg over telefon eller på annan måte.

Krav om pensjon kan du venta å få avgjort av oss innan tre månader. Det er ikkje mogleg å seia kor lang tid det vil ta før du får svar på ein søknad om yting frå andre EØS-land, sidan behandlingstida i dei utanlandske institusjonane varierer.

11. Utbetaling av ytingar

Sjømannspensjonen blir utbetalt kvar månad gjennom trygdekontoret der du bur. Dette skal skje seinast den 20. i månaden.

Du må levera skattekort til trygdekontoret, som syter for eventuelle skattetrekk.

Dersom du bur i utlandet, overfører vi pensjonen til bankkontoen din gjennom Folketrygdekontoret for utanlandssaker.

Avgift får du tilbakebetalt direkte frå Pensjonstrygda utan at det er trekt skatt. Summen er skattepliktig.

12. Anke

Dersom du meiner at vedtaket vårt er feil, kan du skriva til oss. Dersom du framleis er usamd når du har fått svaret, kan du anka vedtaket inn for Trygderetten innan seks veker. Du får informasjon om klage/anke i samband med vedtaket vårt.

PENSJONSTRYGDA FOR SJØMENN

Postadr. : Postboks 8143 Dep, 0033 Oslo
Kontoradr.: Københavngt. 10
Telefon : 22 35 89 00
Telefaks : 22 37 12 90
E-post : post@pts.no
Internett : www.pts.no

**Krav om sjømannspensjon/
tilbakebetaling av pensjonsavgift**

Denne blanketten skal nyttast både ved krav
om alderspensjon og tilbakebetaling av
pensjonsavgift

Skal fyllast ut av Pensjonstrygda:	Krav nr.	Motteke dato	Kor mange vedlegg	Trygdekontonr.
---	----------	--------------	-------------------	----------------

Fyllast ut av søker:

Etternamn og førenamn		Fødselsnummer (11 siffer)	
Adresse, postnummer og poststad		Telefonnummer	
		Kontonummer du ønskjer eventuell utbetaling til	
Namnet og adressa til banken dersom du er busett i utlandet			
Har du alltid vore norsk statshornar? ☐ Ja ☐ Nei	Dersom nei, før opp tidsrommet då du ikkje var norsk statshornar	Har du hatt fast bustad i Noreg i det tidsrommet då du ikkje var norsk statsbornar ☐ Ja ☐ Nei	
Har du stønad frå folketrygda? ☐ Ja ☐ Nei	Viss ja, kva for stønad		
Har du stønad frå anna offentlig pensjonsordning? ☐ Ja ☐ Nei	Viss ja, kva for pensjonsordning		
Etternamn og førenamn på barn under 18 år som du forsørgjer		Fødselsnummer (11 siffer)	
Har du fartstid på skip registrert i eit anna EU-/EØS-land enn Noreg? Belgia, Danmark, Finland, Frankrike, Hellas, Irland, Island, Italia, Liechtenstein, Luxembourg, Nederland, Portugal, Spania, Storbritannia, Sverige, Tyskland, Østerrike? Viss ja, før opp land og legg ved dokumentasjon			
Har du premieveke i Pensjonstrygda for fiskarar ☐ Ja ☐ Nei	Har du tenestetid på skip som medlem i anna offentlig pensjonsordning? ☐ Ja ☐ Nei	Viss ja, før opp kva for ordning	
Har du slutta tenesta til sjøs? ☐ Ja ☐ Nei	Viss ja, før opp sluttdato	Noverande yrke	
Ønskjer du redusert pensjon frå før fylte 60 år ? ☐ Ja ☐ Nei	Viss ja, før opp frå kva dato, jf. orienteringa på side 3		

Eg stadfestar at opplysningane ovanfor er rette og at eg har gjeve dei etter beste skjønn og overtyding. Eg er kjend med føresegnene for pensjonstrygda i §§ 24 og 25 om ansvar for urette opplysningar.

Stad og dato	Underskrift
--------------	-------------

Skal fyllast ut av Pensjons-trygda ↓		Særskilde opplysningar om fartstid/sjuketid Pensjonstrygda har dei fleste opplysningar om sjømenns pensjonsgjevande fartstid. Oppgåva skal difor berre fyllast ut om du har betalt avgift til Pensjonstrygda for teneste på fiske- og fangstfarty før 1.1.68 eller har				
			Fartstid/Sjuketid			
Over-ordna	Under-ordna		Frå (dag, månad, år)	Til (dag, månad, år)	Namnet på fartyet	Stilling om bord
		1				
		2				
		3				
		4				
		5				
		6				
		7				
		8				
		9				
		10				
		11				
		12				
		13				
		14				
		15				
		16				
		17				
		18				
		19				
		20				
		21				
		22				
		23				

Pensjonstrygda for sjømenn
Postboks 8143 Dep., 0033 Oslo
Telefon: 22 35 89 00
epost: post@pts.no
Internett: www.pts.no